

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Rundskriv

Veiledning om revisors og revisjonsselskaps etterlevelse av hvitvaskingsregelverket

RUNDSKRIV:

3/2017

DATO:

25.04.2017

RUNDSKRIVET GJELDER FOR:

Revisorer og revisjonsselskaper

FINANSTILSYNET

Postboks 1187 Sentrum

0107 Oslo

1 Innledning

Statsautoriserte og registrerte revisorer er underlagt lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven) og regnes blant de rapporteringspliktige etter loven. Loven utfylles av forskrift 13. mars 2009 nr. 302 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv.

Loven gjelder for statsautoriserte og registrerte revisorer i utøvelsen av deres yrke. Revisorer utøver sitt yrke når de utfører revisjons- og attestasjonsoppdrag, men også ved utførelsen av rådgivningsoppdrag mv. som tilbys i revisjonsvirksomheten. I et revisjonsselskap legger Finanstilsynet til grunn at alle oppdrag som en statsautorisert eller registrert revisor har oppdragsansvar for, er omfattet av loven. Det samme gjelder for oppdrag i revisjonsselskapet som en autorisert regnskapsfører eller en advokat har ansvar for. Rådgivningsoppdrag mv. som andre har oppdragsansvaret for, omfattes ikke. I dette rundskrivet omtales revisjonsselskaper og revisorer som driver revisjonsvirksomhet i enkeltpersonforetak som revisjonsforetak.

Flere av pliktene etter hvitvaskingsloven må oppfylles av revisjonsselskapet. Dette gjelder særlig kravet til etablering av interne rutiner og systemer som sikrer oppfyllelse av pliktene etter loven, herunder utpeking av hvitvaskingsansvarlig, opplæring av ansatte m.m. Andre plikter må oppfylles av den enkelte revisor og ansatte, for eksempel gjennomføring av risikovurderingen, kundekontroll og avdekking av mistenkelige transaksjoner.

Rundskrivet omhandler de mest sentrale pliktene og hvordan disse skal forankres i organisasjonen. Videre omhandles pliktene til kundekontroll og undersøkelser og rapportering av mistenkelige transaksjoner. Rundskrivet er ikke ment å være uttømmende.

Dette rundskrivet erstatter rundskriv 13/2006¹.

Et lovutvalg har fremmet forslag til ny hvitvaskingslov. Finanstilsynets veiledning vil tilpasses ny lov når den er satt i kraft.

2 Krav til risikovurdering

Arbeidet mot hvitvasking og terrorfinansiering skal ha en risikobasert tilnærming. Dette innebærer at revisjonsforetak må vurdere risikoen for at kunder eller bransjer kan være involvert i hvitvasking og terrorfinansiering. Dette er nærmere omtalt i punkt 6.1.

¹ Det er utarbeidet et rundskriv for banker, forsikrings- og verdipapirforetak med flere, rundskriv 24/2016 Veiledning – hvitvaskingsregler. Dette rundskrivet erstatter rundskriv 8/2009, som også gjaldt for revisorer og revisjonsforetak.

3 Krav til interne kontroll- og kommunikasjonsrutiner

Etter hvitvaskingsloven § 23 skal rapporteringspliktige ha forsvarlige interne kontroll- og kommunikasjonsrutiner som sikrer oppfyllelse av pliktene etter denne loven. Dette kan og bør ivaretas av revisjonsforetaket.

De interne kontroll- og kommunikasjonsrutinene er viktige for å sikre oppfyllelse av plikter etter hvitvaskingsloven med forskrifter. Sentrale elementer i rutinene skal nedfelles skriftlig. Rutinene fastsettes av styret i revisjonsselskapet eller av innehaveren av et enkeltpersonforetak (§ 23 annet ledd). Rutinebeskrivelsen skal være tilgjengelig og gjøres kjent for ansatte, innleide konsulenter og andre som bistår på oppdrag som omfattes av loven, jf. § 23 tredje ledd nr. 1.

Rutinene må dekke følgende områder:

- a) Overordnet organisering av revisjonsforetakets oppfølging av hvitvaskingsloven
- b) Utpeking av hvitvaskingsansvarlig og dennes ansvar og oppgaver (se punkt 4)
- c) Opplæringstiltak (se punkt 5)
- d) Gjennomføring av kundekontroll (se punkt 6.1 til 6.8)
- e) Undersøkelse av mistenkelige transaksjoner, herunder ansvar og plikter for oppdragsansvarlig revisor og hvitvaskingsansvarlig (se punkt 7.1 og 7.2)
- f) Rapportering til ØKOKRIM (se punkt 7.4)

Rutinene skal være tilpasset virksomheten i og organiseringen av revisjonsforetaket. Rutinebeskrivelsen må oppdateres når det er nødvendig.

En revisor er ansvarlig for at pliktene etter hvitvaskingsloven ivaretas også dersom det revisjonsselskapet vedkommende har oppdrag for, ikke har fastsatt interne kontroll- og kommunikasjonsrutiner som tilfredsstiller kravene i hvitvaskingsloven.

4 Hvitvaskingsansvarlig

Det skal utpekes en hvitvaskingsansvarlig, jf. hvitvaskingsloven § 23 annet ledd. Den hvitvaskingsansvarlige skal:

- være en person i ledelsen
- ha et særskilt ansvar for å følge opp rutinene på hvitvaskingsområdet og se til at disse følges og fungerer etter hensikten
- være ansvarlig for rapportering av mistenkelige transaksjoner til ØKOKRIM, jf. hvitvaskingsforskriften § 13 første ledd
- være en ressurs- og kontaktperson for spørsmål knyttet til foretakets og dets ansattes oppfyllelse av plikter etter hvitvaskingsregelverket

- følge opp at det blir foretatt videre undersøkelser for å bekrefte eller avkrefte mistanken i samarbeid med oppdragsansvarlig revisor

Finanstilsynet legger til grunn at en revisor som driver alene selv ivaretar rollen som hvitvaskingsansvarlig.

5 Opplæring av ansatte

Etter hvitvaskingsloven § 23 tredje ledd skal revisjonsforetaket treffe nødvendige tiltak for å sikre at oppdragsansvarlige og ansatte:

- er kjent med pliktene etter hvitvaskingsloven
- lærer å kjenne igjen mistenkelige transaksjoner
- er kjent med revisjonsforetakets rutiner for håndtering av slike transaksjoner

Opplæringstiltakene må være relevante for vedkommendes stilling og arbeidserfaring. Det må gis tilstrekkelig opplæring av nyansatte. Øvrige ansatte og oppdragsansvarlige må oppdateres når det skjer endringer i reglene eller rutinene som gjelder tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering.

6 Krav til kundekontroll og løpende oppfølging

6.1 Risikobasert kundekontroll

Kundekontroll og løpende oppfølging skal foretas på grunnlag av en vurdering av risiko for transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller forhold knyttet til terrorfinansiering, jf. hvitvaskingsloven § 5 første ledd. Slik risikobasert vurdering skal foretas for hver enkelt kunde. Høy risiko foranlediger forsterket kundekontroll, jf. punkt 6.6. Revisor skal kunne påvise at omfanget av utførte tiltak er tilpasset den aktuelle risikoen, jf. hvitvaskingsloven § 5 annet ledd.

Flere forhold vil kunne ha relevans i vurderingen:

- *Bransje*: Enkelte bransjer er erfaringsmessig mer utsatt for hvitvasking. Dette kan være restaurantdrift, entreprenørvirksomhet, håndverkere, verksted og reparasjonstjenester, spill og lotteri.
- *Land*: Virksomhet i eller mot land med svakt regelverk for å hindre hvitvasking og terrorfinansiering, høyrisikoland for korrupsjon og land med sekretesseregler² som gjør det vanskelig å spore transaksjoner.

² Sekretesse er et særtrekk ved lovgivningen i skatteparadis. Sterke restriksjoner på innsyn, tilslørende selskaps- og stiftelsesstrukturer og manglende offentlige registre. Strukturene kan friste til kriminalitet både i form av skatteunndragelse og hvitvasking av midler.

- *Personer involvert i virksomheten:* Om personer som er involvert i virksomheten er straffet for hvitvasking, terrorfinansiering eller annen økonomisk kriminalitet.
- *Organisering av virksomheten:* Virksomheten har en kompleks struktur uten at det har en naturlig forretningsmessig begrunnelse. Bankkontoer eller eiendeler disponeres av personer som ikke har noen naturlig rolle i virksomheten.
- *Avvik mellom det uttalte formålet med virksomheten og den faktiske driften.*

Risikoen skal anses som høy i tilfeller der kunden er et foretak som ledes eller eies av en *politisk eksponert person*, eller noen som står en slik person nær. En politisk eksponert person er en person som innehar, eller i løpet av det siste året har innehatt høytstående offentlig verv eller stilling i annen stat enn Norge. I disse tilfellene skal det iverksettes forsterket kundekontroll.

Dersom det skjer vesentlige endringer i forhold som kan ha betydning for risikovurderingen, må det gjøres en fornyet vurdering, jf. Kravet til løpende oppfølging av kundeforholdet i hvitvaskingsloven § 14.

6.2 Tidspunkt for gjennomføring av kundekontrollen

Kundekontroll skal gjennomføres *før* revisor påtar seg et revisjonsoppdrag eller annen type oppdrag for nye kunder uavhengig av omfanget på oppdraget, jf. hvitvaskingsloven § 6 og hvitvaskingsforskriften § 2 om kundekontroll ved etablering av kundeforhold. Dersom kundekontroll ikke lar seg gjennomføre, skal kundeforhold ikke etableres, jf. hvitvaskingsloven § 10 første ledd.

6.3 Kundekontroll av juridiske personer

6.3.1 Opplysninger om kunden

Etter hvitvaskingsloven § 8 skal følgende opplysninger registreres om kunden:

1. Navnet på foretaket
2. Organisasjonsnummer, eventuelt annen entydig identitetskode
3. Fast adresse (kontoradressen)
4. Referanse til legitimasjon som er brukt for å bekrefte kundens identitet

For juridiske personer som ikke er registrert i offentlig register, skal det i tillegg registreres opplysninger om organisasjonsform, stiftelsestidspunkt samt daglig leder, forretningsfører, innehaver eller tilsvarende kontaktperson. Dersom kontaktperson er en juridisk person, skal det likevel oppgis en fysisk person og registreres opplysninger på vedkommende som nevnt i avsnittet ovenfor, jf. hvitvaskingsloven § 8 fjerde ledd og hvitvaskingsforskriften § 7 fjerde ledd.

Gyldig legitimasjon for foretak som er registrert i Foretaksregisteret, er firmaattest som ikke er eldre enn 3 måneder. For andre foretak, se hvitvaskingsforskriften § 7.

6.3.2 Opplysninger om kundens eiere – reelle rettighetshavere

Etter hvitvaskingsloven § 7 første ledd og § 8 femte ledd skal det også innhentes og registreres opplysninger for *reelle rettighetshavere*. "Reelle rettighetshavere" er fysiske personer som i siste instans eier eller kontrollerer kunden. Dette omfatter først og fremst fysiske personer som direkte eller indirekte eier eller kontrollerer mer enn 25 prosent av eierandelene eller stemmene i selskapet, men også enkelte andre, jf. hvitvaskingsloven § 2 nr. 3.

Revisor skal spørre kunden om foretaket har reelle rettighetshavere og hvem disse er. I de fleste tilfellene vil kundens opplysninger eller oversikt være tilstrekkelig. Revisor kan vurdere om kunden har vedtekter som regulerer eier- eller stemmeforhold, og også spørre om det foreligger aksjonæravtaler av betydning. Dersom kunden har forskjellige aksjeklasser, må kontrollen av reelle rettighetshavere tilpasses dette. Dersom det er usikkerhet eller uklarhet knyttet til opplysningene, må revisor innhente ytterligere dokumentasjon fra kunden eller andre, for eksempel utskrift av aksjeeierregister eller stiftelsesdokumentasjonen.

De registrerte opplysningene må være tilstrekkelige til å skille den aktuelle personen fra andre personer med samme navn, jf. hvitvaskingsloven § 8 femte ledd. Registrerte opplysninger om reelle rettighetshavere bør derfor omfatte:

- fullt navn
- fødselsnummer, D-nummer eller, dersom den reelle rettighetshaveren ikke har slikt nummer, annen entydig entitetskode
- fast adresse

Som ledd i den løpende oppfølgingen av en kunde, skal den rapporteringspliktige følge opp endringer i reelle rettighetshavere.

6.4 Legitimasjonskontroll av personer som opptrer på vegne av kunden

Det skal foretas identitetskontroll av "den som handler på vegne av kunden", jf. hvitvaskingsloven § 7 annet ledd. For revisjonsoppdrag legger Finanstilsynet til grunn at dette vil være daglig leder. Pass, førerkort og bankkort med bilde er gyldig legitimasjon. Enkelte andre legitimasjonsdokumenter kan også benyttes, se hvitvaskingsforskriften § 5.

Dersom forhold ved personer som opptrer på vegne av kunden fremstår som mistenkelige, bør det foretas en ny risikovurdering av kunden.

6.5 Forenklet kundekontroll

Hvitvaskingsforskriften § 10 åpner for en forenklet kundekontroll i nærmere angitte tilfeller.

Dette gjelder for eksempel overfor enkelte typer oppdragsgivere som selv er underlagt hvitvaskingsregelverket, jf. hvitvaskingsloven § 4 første ledd. Muligheten til forenklet kundekontroll gjelder også kunder som har finansielle instrumenter notert på regulert markedsplass i EØS-området, eller andre markedsplasser som stiller tilsvarende

informasjonskrav. Selv om det kan gjennomføres forenklet kundekontroll, kan det foreligge risikomomenter som gjør at revisor likevel bør foreta full kundekontroll. For eksempel gjelder det børsnoterte selskaper der en større andel av selskapets aksjer eies av foretak registrert i et land med tradisjon for sekretessregler. I slike tilfeller bør rapporteringspliktige innhente opplysninger om identiteten til reelle rettighetshavere.

Revisor må påse at kundens navn og organisasjonsnummer fremkommer av oppdragsdokumentasjonen eller annet sted slik at kravet i hvitvaskingsloven § 13 er oppfylt.

6.6 Forsterket kundekontroll

I tilfeller der det kan være høy risiko for hvitvasking eller terrorfinansiering, skal rapporteringspliktige etter hvitvaskingsloven § 15 foreta forsterkede kontrolltiltak. Forsterkede kontrolltiltak kommer i tillegg til tiltakene som kreves etter loven §§ 5 til 14.

Forsterket kundekontroll skal foretas for kunder som rapporteringspliktige selv har identifisert som høyrisiko i sin risikovurdering og for politisk eksponerte personer (PEP).

Med forsterkede kontrolltiltak menes andre og skjerpene kontrolltiltak i tillegg til de som følger av loven §§ 5 til 14. Forsterkede kontrolltiltak kan innebære at det må innhentes utfyllende opplysninger om oppdragsgiver, og at det iverksettes skjerpet manuell og elektronisk oppfølging av kundeforholdet og transaksjoner.

6.7 Oppbevaring av opplysninger i kundekontrollen

De opplysningene som er registrert om kunden, den som handler på vegne av kunden og reelle rettighetshavere, skal oppbevares i fem år etter at kundeforholdet er avsluttet. Det samme gjelder kopi av firmaattest og andre legitimasjonsdokumenter som er benyttet, jf. hvitvaskingsloven § 22 første ledd. Det er plikt å slette opplysninger og dokumenter innen ett år etter utløpet av oppbevaringsplikten, jf. hvitvaskingsloven § 22 annet ledd.

6.8 Løpende oppfølging av eksisterende kundeforhold

Hvitvaskingsreglene inneholder en plikt til løpende oppfølging av kundeforholdet. Kundekontroll og løpende oppfølging skal foretas på grunnlag av vurdering av risiko for transaksjoner tilknyttet utbytte av straffbare handlinger eller terrorfinansiering. Oppfølgingen avhenger av den risikovurderingen som ble gjort da kundeforholdet ble etablert, og den etterfølgende kunnskapen revisor har opparbeidet seg gjennom oppdragsutførelsen.

Dersom risikoen for at kunden er involvert i hvitvasking eller terrorfinansiering er slik revisor antok at den var da kundeforholdet ble etablert, og det heller ikke har skjedd vesentlige endringer hos kunden eller i kundens virksomhet, vil plikten til løpende oppfølging av kundeforholdet oppfylles ved at revisor jevnlig konstaterer at det ikke er forhold som tilsier en annen vurdering av denne risikoen og at det kontrolleres at de registrerte opplysningene fortsatt er riktige. En slik "løpende oppfølging" vil for eksempel kunne skje samtidig med den årlige fortsettelsesvurderingen som skal gjøres etter revisorloven. Den særlige vurderingen av risikobildet knyttet til hvitvasking og terrorfinansiering, som oppdragsansvarlig revisor plikter

å gjøre, må dokumenteres. I tilfeller hvor risikoen er vurdert som høy, tilsier dette en mer jevnlig og årvåken oppfølging av kundeforholdet. Hyppigheten av kontroll i den løpende oppfølgingen av kundeforholdet avhenger av risikovurderingen av kunden.

Økende kunnskap om virksomheten vil kunne gjøre at risikobildet etter hvert fremstår som et annet enn det revisor opprinnelig la til grunn. For eksempel at det viser seg at omsetningen er unormalt høy, at kostnadene er unormalt lave eller at det handles med områder, organisasjoner eller produkter som er uvanlige. Videre kan endringer på eiersiden eller betydelige utskiftninger i kundens styre eller ledelse være forhold som endrer den opprinnelige risikovurderingen. Det kan også være at revisor har blitt kjent med konkrete hendelser som gjør at risikobildet av den grunn har endret seg. For eksempel at det er inngått kontrakter uten tilbud eller forhandlinger når det ville ha vært naturlig ut fra art eller omfang, eller at det har vært gitt unormal bonus eller andre incitament for å skaffe eller beholde kontrakter. At det er inngått avtaler med nærstående, eller at det er gjennomført transaksjoner som fremmer anonymitet, kan også gi et endret risikobilde. De nevnte eksemplene kan også være forhold som utløser en undersøkelsesplikt for revisor, se punkt 7.

7 Plikten til å undersøke og rapportere mistenkelige transaksjoner

7.1 Hvilke transaksjoner eller forhold utløser en undersøkelsesplikt og eventuelt en plikt til å rapportere til ØKOKRIM – hvitvaskingsloven §§ 17 og 18

Undersøkelsesplikten inntreffer når revisor avdekker forhold som kan indikere at midler har tilknytning til utbytte fra kriminalitet eller terrorfinansiering. Rapporteringsplikt inntreffer dersom mistanken ikke lar seg avkrefte.

I revisjonsutførelsen skal revisor ha oppmerksomhet rettet mot feil og mangler knyttet til kundens etterlevelse av relevant regelverk som regnskaps- og bokføringsreglene, skattereglene, selskapslovgivningen m.m. Revisor skal påpeke forhold som kan føre til ansvar for daglig leder, styremedlemmer og medlemmer av andre selskapsorganer. Når revisor avdekker feil og mangler, skal det formidles til kunden at forholdet må bringes i orden. I de fleste tilfeller vil kunden rette på forholdet. Da inntreffer det normalt ingen nærmere undersøkelsesplikt eller rapporteringsplikt for revisor.

Selv om forholdene rettes, kan det være slik at kundens reaksjon på revisors påpeking av feil og mangler kan vekke mistanke. Dette vil være situasjonen dersom kunden i ettertid prøver å få forholdet til å fremstå som en "uskyldig" feil, forglemmelse eller annet, men at revisor har grunn til å tro at det var et bevisst forsøk på hvitvasking eller terrorfinansiering. Det kan også være at kunden retter på feilen på en måte som i seg selv gir mistanke. Dersom revisor for eksempel påpeker at det er gitt lån i strid med aksjeloven, vil det kunne være av betydning hvordan det ulovlige lånet blir bragt til opphør. Dersom låntaker selger eiendeler eller tar opp lån i bank for å finansiere tilbakebetalingen, vil det normalt være greit. Dersom tilbakebetalingen kommer fra en ukjent konto, konto som eies av en der tilknytningen til

låntaker er uklar, eventuelt fra en konto i utlandet, vil det kunne utløse mistanke og en plikt for revisor til å rapportere til ØKOKRIM.

Når det gjelder eksempler på omstendigheter rundt transaksjoner som kan være mistenkelige og dermed utløse undersøkelsesplikt, angir hvitvaskingsforskriften § 12 at transaksjonen:

- synes å mangle et legitimt formål eller er uvanlig stor eller kompleks
- er uvanlig i forhold til kundens kjente forretningsmessige eller personlige transaksjoner
- foretas til eller fra en kunde i et land eller område som ikke har tilfredsstillende tiltak mot hvitvasking eller terrorfinansiering
- på annen måte har en uvanlig karakter

Andre eksempler kan være:

- mottatt faktura med merverdiavgift uten at avsender er registrert i merverdiavgiftregisteret
- at selskap med lav aktivitet mottar store pengesummer uten en åpenbar bakenforliggende hendelse
- kapitalinnskudd der pengene kommer fra uidentifiserbar innskyter
- underslag der ledelsen og eiere er involvert

Nasjonalt tverretattlig analyse- og etterretningssenter (NTAES) har utarbeidet en liste over "Indikatorer på mistenkelige transaksjoner for rapporteringspliktige innen regnskap og revisjon". For medlemmer av Den norske Revisorforening (DnR) vil denne være tilgjengelig på DnRs medlemsider på www.revisorforeningen.no.

7.2 Nærmere om undersøkelsesplikten

Terskelen for å gjennomføre nærmere undersøkelser dersom det oppstår mistanke om hvitvasking eller terrorfinansiering skal være lav.

Undersøkelsesplikten gjelder i utgangspunktet bare forhold knyttet til egen kunde. Revisor har ikke plikt til å gjøre nærmere undersøkelser om kundens forretningsforbindelser.

I de fleste tilfeller vil det være tilstrekkelig at revisor vurderer de opplysningene som revisor allerede har om det konkrete forholdet og den generelle kunnskapen revisor har om kunden. Revisor kan også benytte "åpne kilder", det vil si offentlig tilgjengelige registre, Internett, aviser mv. Revisor kan også stille spørsmål til tredjemenn, hvis dette kan skje uten brudd på taushetsplikten. Se for øvrig punkt 8.

I de tilfellene revisor har konkludert med at det skal foretas nærmere undersøkelser for å få avkreftet eller bekreftet en oppstått mistanke, skal normalt hvitvaskingsansvarlig i revisjonsforetaket involveres i henhold til foretakets rutiner, se punkt 3.

7.3 Oppbevaring av opplysninger fra undersøkelser av mistenkelige transaksjoner

Revisor plikter å registrere resultatene av undersøkelser av mistenkelige transaksjoner. Opplysningene skal holdes oppbevart i minst fem år etter at transaksjonen er gjennomført, jf. hvitvaskingsloven § 17, jf. § 22 annet ledd. For at Finanstilsynet skal kunne kontrollere etterlevelsen av pliktene etter hvitvaskingsreglene, må det foreligge dokumentasjon som viser hvilke mistenkelige forhold som er undersøkt nærmere, beskrivelse av hvilke undersøkelser som ble foretatt og om forholdet er rapportert til ØKOKRIM. Dersom det ikke er rapportert, må begrunnelsen fremgå av oppdragsdokumentasjonen eller at det er gjort henvisning i denne til hvor dokumentasjonen befinner seg.

7.4 Nærmere om rapporteringsplikten til ØKOKRIM

Rapporteringsplikten inntreffer dersom mistanken om at kunden er involvert i hvitvasking eller terrorfinansiering ikke blir avkreftet gjennom nærmere undersøkelser. Det er hvitvaskingsansvarlig som skal avgjøre om det skal rapporteres og som har ansvar for at det blir gjort.

Rapporteringen til ØKOKRIM skal skje via Altinn. Meldingen skal så vidt mulig inneholde en beskrivelse av det forholdet som ligger til grunn for mistanken, herunder opplysninger om en transaksjons art og størrelse, hvem som er mottaker av midlene og øvrige tilgjengelige og relevante opplysninger.

I utgangspunktet er det ikke krav om at rapporteringen må inneholde informasjon om den straffbare handlingen som skaper utbyttet, men dersom revisor har slik informasjon, må også denne informasjonen være med i rapporten.

Revisor har en generell adgang til å underrette politiet i henhold til bestemmelsen i revisorloven § 6-1 fjerde ledd, det vil si ved mistanke om at det er foretatt en straffbar handling. Slik underretning kan skje gjennom Altinn på samme måte som rapportering etter hvitvaskingsloven.

Altinn benyttes også dersom revisor har mistanke om at kundens forretningsforbindelser har tilknytning til hvitvasking eller terrorfinansiering.

8 OM REVISORS TAUSHETSPLIKT

Kunder og tredjepersoner skal ikke gjøres kjent med at det er foretatt undersøkelser eller at det er rapportert om et forhold, jf. hvitvaskingsloven § 21. Dette gjelder selv om kunden eller andre spør.

Hvitvaskingsloven er likevel ikke til hinder for at revisor gjennomfører revisjonen i samsvar med revisorloven, herunder foretar undersøkelser i den utstrekning det er nødvendig for revisjonen, og revisor må ivareta plikten til å sende nummererte brev. Dette gjelder selv om

kunden forstår, eller vil kunne forstå, at revisor er eller blir oppmerksom på forhold som kan være rapporteringspliktig til ØKOKRIM.

Ved revisorskifte skal ny revisor etter revisorloven § 7-2 første ledd be om en uttalelse fra tidligere revisor om det foreligger forhold som tilsier at ny revisor ikke bør påta seg oppdraget. Den tidligere revisoren skal uten ugrunnet opphold opplyse skriftlig om begrunnelsen for sin fratreden. I praksis vil tidligere revisor vise til nummererte brev, hvor forhold som kan gi grunnlag for slik fratreden skal være tatt opp med den revisjonspliktige, jf. revisorloven § 5-4, jf. § 5-2 fjerde ledd. At det foreligger en lovpålagt plikt for ny og tidligere revisor til å kommunisere ved revisorskifte, gjør at tidligere revisor kan opplyse om mistanke om hvitvasking, undersøkelser og om eventuell rapportering til ØKOKRIM uten å bryte taushetsplikten i revisorloven § 6-1.

Ny revisor, som mottar opplysninger fra tidligere revisor om undersøkelser og foretatte rapporteringer til ØKOKRIM, vil ha taushetsplikt om dette. Dette gjelder uansett om ny revisor påtar seg oppdraget eller ikke.

Der hvor revisors kunde også benytter autorisert regnskapsfører, kan revisor utveksle opplysninger om det aktuelle forholdet med oppdragsansvarlig regnskapsfører. Tilsvarende gjelder dersom revisor har felles kunde med en advokat, jf. hvitvaskingsforskriften § 14 første ledd nr. 4.

Rapportering av opplysninger til ØKOKRIM på bakgrunn av rapporteringsplikten i hvitvaskingsloven, er ikke brudd på revisors taushetsplikt.

9 OPPHØR AV KUNDEFORHOLDET

Revisorloven har bestemmelser om rett og plikt til å frasi seg et revisjonsoppdrag. At revisor har rapportert til ØKOKRIM, vil naturlig inngå i revisors vurdering av om oppdraget skal fortsettes, jf. revisorloven § 7-1 første ledd. Forholdet kan også være slik at det gir revisor rett til ensidig å frasi seg oppdraget etter revisorloven § 7-1 annet ledd.

Hvitvaskingsloven § 10 første ledd annet punktum har en bestemmelse om at et etablert kundeforhold skal avvikles hvis fortsettelse av kundeforholdet medfører risiko for transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller til terrorfinansiering. Dette er en selvstendig plikt som må inkluderes i vurderingen av fratredelsesplikten etter revisorloven.

Anne Merethe Bellamy
direktør for markedstilsyn

Kjersti Elvestad
seksjonssjef

FINANSTILSYNET

Postboks 1187 Sentrum

0107 Oslo

POST@FINANSTILSYNET.NO

WWW.FINANSTILSYNET.NO